

<p>درس: ۱۷ نام طراح: پروین زیبایی</p>	<p>بسمه تعالی معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیر خانه راهبری کشوری درس تاریخ تولید شده در استان ایلام</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب تاریخ معاصر سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹</p>
---	--	--

عنوان: پیدایش نهضت روحانیت و اوج گیری بیداری اسلامی

اهداف کلی درس: چگونگی روی کار آمدن دولت اسدالله علم و اجرای اصلاحات مورد نظر آمریکا در ایران از قبیل تصویب نامه های انجمن های ایالتی و ولایتی و انقلاب سفید آشنا می شوید و مخالفت و مقاومت روحانیت و مردم در برابر این اصلاحات را می خوانید.

دولت اسدالله علم:

با رحلت آیت الله بروجردی مرجع شیعیان جهان در ماه فروردین سال ۱۳۴۰ شاه با این تصور که جانشینی برای مرجع شیعیان وجود ندارد فرصت را برای اجرای اصلاحات مورد نظر آمریکا مناسب دید.

بهانه ی شاه در سال ۱۳۴۱ برای برکناری علی امینی : شاه به بهانه ی اختلاف بر سر بودجه نظامی علی امینی را در سال ۱۳۴۱ برکنار و اسدالله علم را که از نزدیکان او بود به نخست وزیری منصوب کرد.

تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی : این قانون در اولین دوره مجلس شورای ملی به منظور تشکیل شوراهای استان و شهرستان به تصویب رسیده بود. اما در سال ۱۳۴۱ توسط هییت دولت تغییر کرد.

تغییر مهم قانون مذکور: شرط مسلمان بودن و سوگند به قران مجید از شرایط انتخاب شوندهگان حذف شد.

واکنش امام خمینی نسبت به تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی: امام خمینی با تشریح نقشه های استعمار و توطئه های آنها ؛ مسوولیت علما را در قبال صیانت از اسلام و استقلال کشور یادآور شد و مقرر شد با ارسال تلگرام هایی به شاه لغو فوری تصویب نامه مذکور را درخواست شود.

نتیجه مبارزه امام خمینی و دیگر علما علیه تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی : سرانجام شاه و دولت را مجبور به عقب نشینی و اعلام لغو تصویب نامه کرد. این حرکت هماهنگ علما که به نهضت دو ماهه روحانیون شهرت یافت، اولین پیروزی سیاسی ملت به رهبری امام خمینی بعد از کودتای ۲۸ مرداد ماه بود.

انقلاب سفید: تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی مقدمه اجرای حرکتی در جهت خواست آمریکایی ها برای جلوگیری از نفوذ شوروی در ایران بود. که بعدها از سوی شاه و دربار انقلاب سفید نام گرفت.

موضع امام خمینی و دیگر علما در مقابل رفراندوم اصول ششگانه یا انقلاب سفید: امام خمینی با آگاهی از اهداف شاه و نتایج زیان بار سیاست های مداخله جویانه آمریکا در ایران ، مراجع و علمای قم را به شرکت در یک جلسه اضطراری فرا خواند. در این نشست تصمیم گرفته شد از شاه در باره ی همه پرسى و اهداف آن توضیح بخواهند. آیت الله روح الله کمالوند به نمایندگی از سوی مراجع و علما به دیدار شاه رفت. شاه به جای پاسخ به سوالات علما و مراجع زبان به تهدید گشود.

مهمترین دستاوردهای قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲:

- ۱- این قیام دارای ابعاد ضد استعماری و ضد استبدادی بود که توانست به طور فراگیری توده های مختلف مردم را در صحنه مبارزه علیه رژیم دست نشانده پهلوی بسیج کند.
- ۲- بذر فرهنگ مبارزه به عنوان یک تکلیف الهی در جامعه کاشته شد که ثمرات آن در پیروزی انقلاب اسلامی به بار نشست.
- ۳- افزایش رشد سیاسی در میان حوزه های علمیه و روحانیت.
- ۴- گرایش بیشتر روشنفکران و دانشگاهیان به ارزش های اسلامی به عنوان برافروزنده مشعل مبارزات سیاسی.
- ۵- پیوستگی دین و سیاست ظهور کرد.

۶- قیام ۱۵ خرداد به جریان‌های مبارز دینی و غیردینی نشان داد که رژیم شاه از طریق مسالمت‌آمیز و در چارچوب قانون اساسی اصلاح ناپذیر است و برای مبارزه با نظام استبدادی راهی جز مبارزه مستمر وجود ندارد.

۷- قیام ۱۵ خرداد نقطه عطف مهمی در جنبش‌های تاریخ معاصر ایران و جهان اسلام به شمار می‌رود.

دولت حسنعلی منصور:

با برکناری اسدالله علم از نخست وزیری، حسنعلی منصور به نخست وزیری رسید. وی با دخالت دولت آمریکا و تحت حمایت این کشور به قدرت رسید

علت آزادی امام خمینی (ره):

۱- منصور برای انجام سیاست‌هایش نیاز به آرامش داشت. ۲- شاه هم با هدف جلب رضایت امام خمینی (ره) و ترس از رویارویی با قیامی دیگر در ۱۷ فروردین ۱۳۴۳ امام (ره) را آزاد کرد.

لایحه کاپیتولاسیون:

با افزایش حضور نظامیان آمریکایی و مستشاران نظامی آنها در ایران، دولت حسنعلی منصور، ضمن تقدیم «لایحه‌ای به مجلس شورا» برای نظامیان و مستشاران آمریکایی و خدمتکاران آنها درخواست مصومین قضایی کرد.

این لایحه در ۲۱ مهر ۱۳۴۳ به تصویب رسید

علت دستگیری مجدد و تبعید امام خمینی (ره):

با اعتراض شدید امام خمینی (ره) به تصویب لایحه کاپیتولاسیون، رژیم در ۱۳ آبان ۱۳۴۳ امام خمینی (ره) را دستگیر و به فرودگاه مهرآباد منتقل و به ترکیه تبعید کرد

واکنش‌ها به تبعید امام خمینی (ره):

۱- واکنش مردم ایران بصورت تظاهرات و اعتصابات

۲- بازتاب جهانی تبعید امام خمینی (ره) و واکنش شخصیت‌های علمی و سیاسی و دانشجویان ایرانی خارج از کشور.

نکته: حسنعلی منصور مدتی پس از تبعید امام خمینی (ره)، توسط یکی از اعضای هیأت‌های مؤتلفه اسلامی به نام

محمد بخارایی به جرم خیانت به کشور در جلوی مجلس شورای ملی ترور شد.

پس از ترور حسنعلی منصور، امیرعباس هویدا به نخست‌وزیری رسید.